

Кампанията
„Как спестяват българите“

КАК
СПЕСТЯВАТ
БЪЛГАРИТЕ?

Демоскопско изследване на спестяващия българин

ЕК
И П
ЕКСПЕРТЕН КЛУБ ЗА
ИКОНОМИКА И ПОЛИТИКА

СЪДЪРЖАНИЕ

- 1| Акценти 3**
- 2| Защо правим това проучване? 5**
- 3| Паспорт на изследването 7**
- 4| Профил на спестяващите у нас 8**
- 5| Как спестяват българите? 12**
- 6| Инфлация 15**
- 7| Спестяване за пенсия 17**
- 8| Заключение 19**
- 9| Съвети 21**

АКЦЕНТИ

Данни: Изследователски център „Тренд“

Анализ: Макс Бакляян и Стоян Панчев

Спестяват **22%** от **пълнолетните българи** или **1,2 млн. души;**

От тези 1,2 млн. души: **37%** **заделят пари** **ежемесечно;**

Българите спестяват основно за:
спешни случаи и инциденти (68%),
почивки и екскурзии (42%),
ремонт (38%),
семейни тържества (21%),
техника (19%) и
автомобил (15%);

39% спестяват до **10%** от дохода си,
35% между **10%** и **20%**, а само
4% спестяват **над 30%;**

13% спестяват за **пенсиониране,**
12% за **покупка на имот** и
6% за **инвестиране;**

Над **61%** държат средствата си в **банка,**
21% в **чужда валута,**
18% в **жилица** и
5% в **инвестиционно злато;**

Инфлацията е намалила средствата на **73%** от спестяващите българи.

**ЗАЩО ПРАВИМ
ТОВА ПРОУЧВАНЕ?**

Последните 25 години са първият период, в който българите могат относително спокойно да се възползват от разнообразие от методи за дългосрочно съхраняване на стойност и натрупване на активи.

Това се дължи на решените монетарни и банкови проблеми след въвеждането на валутния борд през 1998 г., на ръста на реалните доходи на домакинствата, които са се удвоили в периода 2006-2021 г., и не на последно място на навлизането на многообразие от нови спестовни инструменти, недостъпни за средностатистическия инвеститор в предишните десетилетия.

Очевидна е засилената активност на спестителите у нас, които оформят свои общности по интереси и по „предпочитан актив“, участват в нашумелите напоследък тематични обучения или следят специализирани медии и групи в социалните мрежи. Виждаме пазари като тези за имоти, инвестиционно злато и криптовалути, които се радват на засилен спекулативен интерес. В същото време повечето информация за демографията и навиците на спестителите остава анекдотична.

Кампанията **„Как спестяват българите“** си поставя за цел да изучи и опише спестяващите у нас. Да знае и да покаже колко са, кои са, как спестяват, защо спестяват. Да разбере мотивацията им, да оцени нивото на познаване на икономическите и техническите въпроси, стоящи в основата на всяка инвеститорска дейност.

Първата ни стъпка е подробно демоскопско изследване на спестяващия българин, което е проведено от Изследователски център „Тренд“ по поръчка на Експертния клуб за икономика и политика (ЕКИП) за Кампанията „Как спестяват българите“.

ПАСПОРТ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

Реализация на изследването: „Тренд“

Възложител: Експертен клуб за икономика и политика (ЕКИП)

Обем на извадката: 810 лица на възраст 18+ г., спестяващи пари редовно или спорадично

Представителност: Представително за целевата група

Метод на регистрация: Пряко полустандартизирано интервю „лице в лице“

Период на провеждане: 02–10 юни 2024 г.

Максимално допустима стохастична грешка: $\pm 3.4\%$

ПРОФИЛ НА СПЕСТЯВАЩИТЕ У НАС

1 млн. и 200 хил.

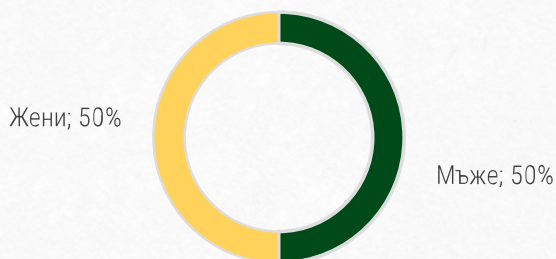
души спестяват

или **22%** от

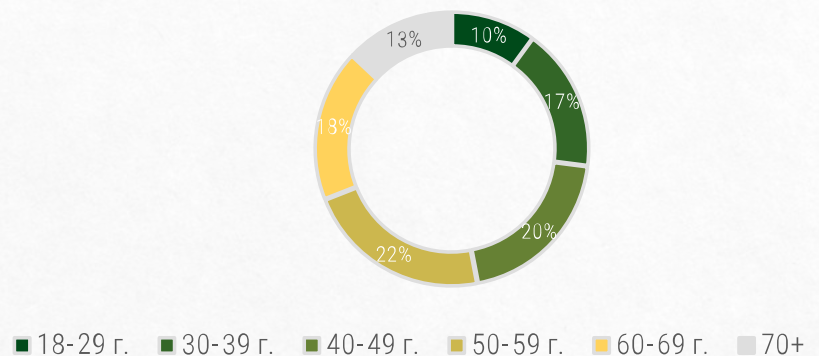
пълнолетните българи

1,2
млн.

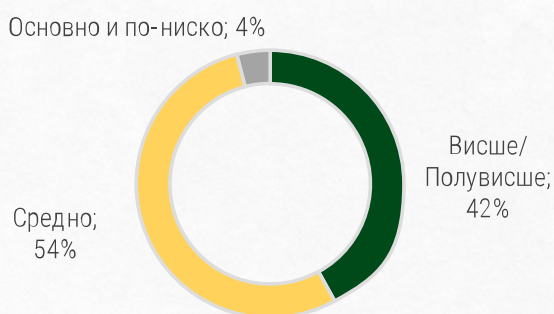
Пол

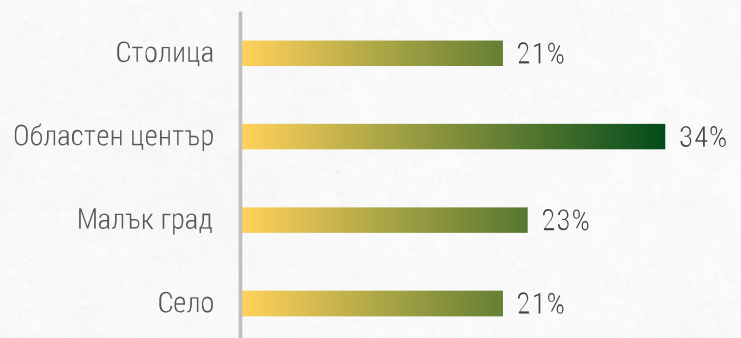
Възраст

Образование

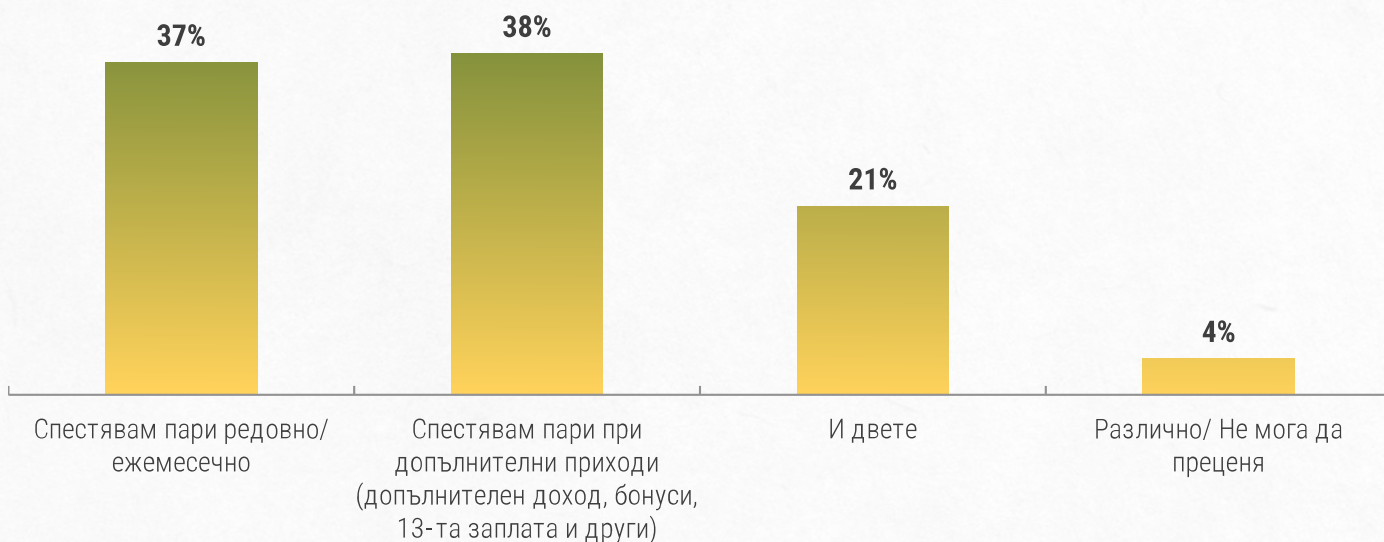
Населено място

Колко често спестявате?

Наг 1/3 (37%) от спестяващите българи заделят пари ежемесечно. Това са по-често жените, както и лицата наг 60-годишна възраст.

Малко наг 1/5 от целевата група (21%) заделя пари и редовно, и при **допълнителни приходи**. Тази практика се засилва с повишаване на дохода, **40%** от хората **инвестирали в злато** посочват този отговор.

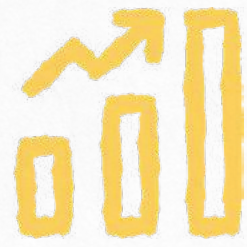
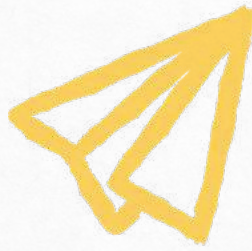

Каква част от дохода спестявате?

Делът на заделяните средства се влияе от месечния доход – хората с доход наг 2000 лв. са по-склонни да посочват по-големи дялове на спестявания.

За какви цели спестявате?

Прегледът на основните причини за спестяване откроява на прегледен план по-краткосрочни цели.

Мнозинството (**68%**) от спестяващите заделя средства за реакция при спешни случаи/инциденти. Делът е най-нисък сред младите, а с покачване на възрастта делът се увеличава и достига до 9 от 10 души при хората над 60 г.

13% спестяват за пенсиониране като делът е по-висок при хората между 50 и 70 г.

Едва 6% от спестяващото население заделя средства с цел инвестиране. Това са по-често от средното мъжете, лицата под 60 г., притежаващите доход над 2000 лв. и живеещи в столицата или друг областен град.

За спешни случаи/ инциденти	68%
За почивка, пътуване, екскурзии	42%
За планиран ремонт/ обновяване на дома	38%
За семейни тържества (сватба, бал, годишнина и др.)	21%
За техника (телефон, лаптоп, бяла техника и др.)	19%
За покупка на автомобил	15%
За пенсиониране	13%
За покупка на имот	12%
За образование	12%
За инвестиране	6%
За финансово подпомагане на близки	2%
За сигурност/ 'Бели пари за черни дни'	1%
За здравеопазване	1%
Друго	1%
Не знам/ Не мога да преценя	2%

КАК СПЕСТЯВАТ БЪЛГАРИТЕ?

От какво се лишаваме?

16% твърдят, че не биха се лишили от нищо. При тази опция се наблюдава много ясна поколенческа разлика – хората **под 40 г.** в **най-малка степен са готови** да се лишат от нещо, а с покачване на възрастта склонността за изтърпяване на **доброволни лишения** се увеличава

Егва **1%** от хората над 70 г. посочват, че не биха се лишили от нищо.

Кои инструменти използвате за спестяване?

Българите имат остарели разбирания за инвестиционни инструменти

Най-масовите инструменти за спестяване и инвестиране са **банковите депозити (84%)**, следвани от **спестовните сметки (61%)**.

Около една пета инвестират в **чужда валута (21%)**, **жилища (18%)** и/или **земя (18%)**.

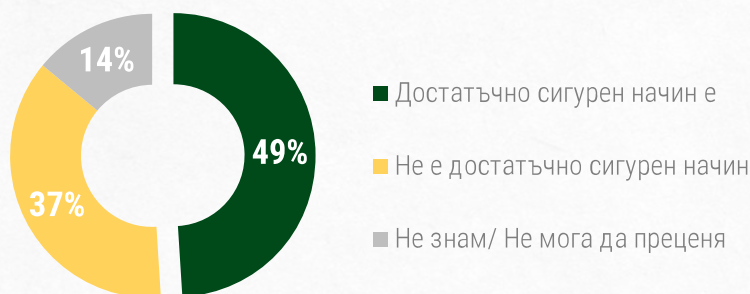
Физическото **инвестиционно злато** се използва от **5%** от целевата група. В абсолютни стойности това се равнява на около **60 000 души**. Това са по-често мъже, лица между 40 и 60 г., с висше образование, живеещи в столицата, с доход над 2000 лв.

	Ползвам	Не ползвам	Без отговор
Банкови депозити/ Разплащателна сметка	84%	15%	1%
Спестовни сметки	61%	37%	2%
Пенсионни фондове	34%	64%	2%
Инвестиране в чужда валута	21%	78%	1%
Жилища	18%	81%	1%
Земя	18%	80%	2%
Бижута, скъпоценни камъни	8%	90%	2%
Инвестиционни фондове	5%	93%	2%
Криптовалути	5%	94%	1%
Физическо инвестиционно злато (кюлчета и монети)	5%	94%	1%
Акции, търгувани на фондовите пазари	3%	95%	2%
Изкуство	3%	95%	2%
Облигации, държавни ценни книжа	2%	97%	1%
Физическо инвестиционно сребро (кюлчета и монети)	1%	98%	1%
Електронни фондове за злато (ETF за злато)	1%	99%	*

Добре ли е да се спестява чрез банков депозит?

Въпреки че спестяванията на мнозинството са били повлияни негативно от инфлацията (виж. стр. 16), близо половината (**49%**) от целевата група са на мнение, че спестяването на пари в брой, в разплащателни сметки и в **банкови депозити е достатъчно сигурно**. На второ място със значително по-малко посочвания (**11%**) се нарежда инвестирането в **чуждестранна валута** – вероятно остатък от 90-те години.

Скептически към този метод като достатъчно сигурен са близо 4 от 10 души (**37%**). По-често това са мъже, хора между 30 и 70 г. и жители на столицата и областните градове.

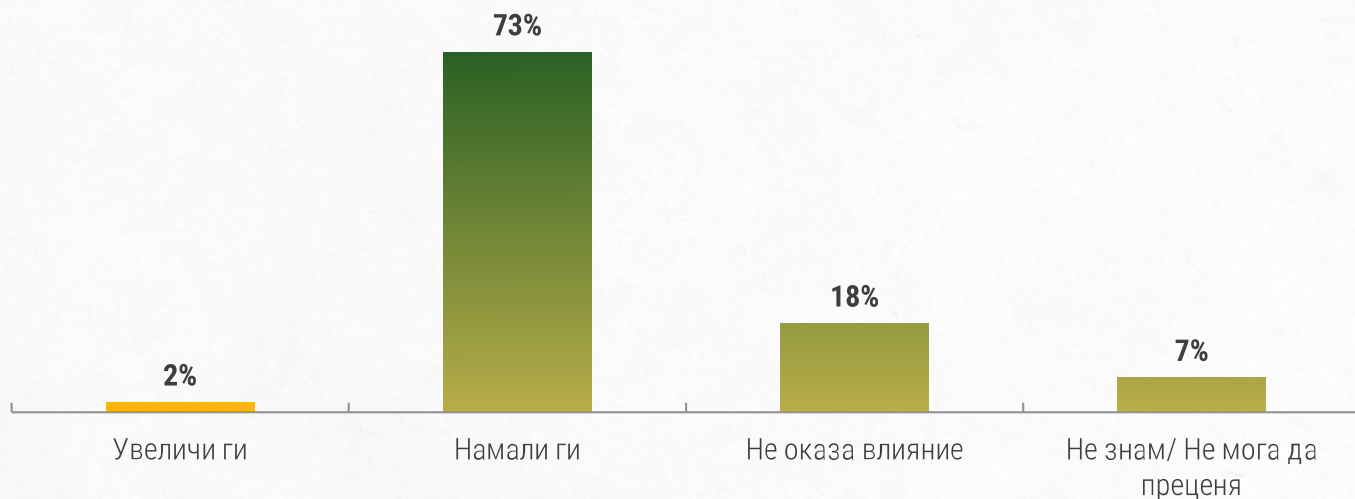

ИНФЛАЦИЯ

Как се отрази инфлацията на вашите спестявания?

Заделените средства на близо **1/5** не са били засегнати. Това отговарят по-често от средното мъжете, най-младите и разполагащите с доход над 2000 лв.

Кои активи пазят от инфлация според респондентите?

Проучването регистрира традиционното схващане, че **недвижимото имущество е най-сигурната инвестиция, предпазваща средствата от инфлация.**

На второ място със значително по-малко посочвания (**11%**) се нарежда инвестирането в **чуждестранна валута**. – остатък от 90-те години

Въпреки че мнозинството използва **банкови депозити**, в сравнителен план едва **7%** ги определят като най-сигурна инвестиция.

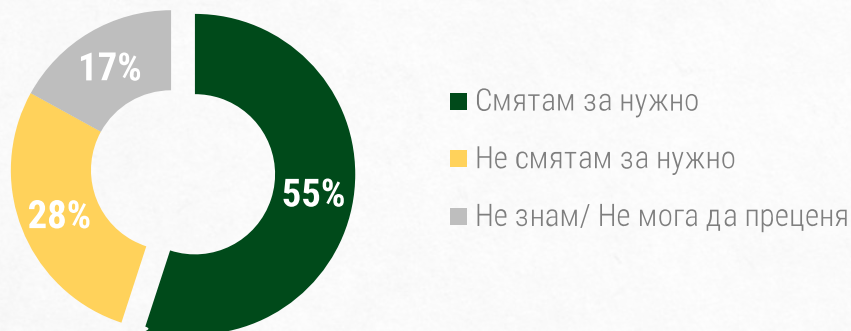

СПЕСТЯВАНЕ ЗА ПЕНСИЯ

Смятате ли за нужно да спестявате допълнително за след пенсионна възраст?

Мнозинството от целевата група смята за нужно да спестява пари за периода след пенсиониране. Това отговарят по-често жените, лицата между 40 и 60 г. и висшистите.

Защо НЕ смятате за нужно да спестявате допълнително за след пенсионна възраст?

Основната причина, която посочват, е, че все още не мислят за този период (**43%**). Влияние оказва и фактът, че близо една пета (**18%**) от тези, които не спестяват, смятат, че пенсионната възраст ще бъде повишена твърде много.

14% не мислят да спират да работят след пенсиониране, като този отговор е водещ при хората между 60 и 70 г.

11% смятат, че пенсията ще им бъде достатъчна, като делът на този отговор нараства паралелно с размера на дохода.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

1. Близко **¼** от българите успяват да управляват личните си финанси, така че да произведат излишък, който **спестяват**.
2. Спестява се на първо място за **извънредни ситуации**, което е задължителна начална стъпка. На второ място за по-големи **потребителски разходи** (почивка, ремонт, покупка на техника, тържества) и чак на трето място за **дългосрочно натрупване на стойност** – за пенсиониране 13%, за покупка на имот 12% и за инвестиране 6%.
3. Българите имат остарели разбирания за инвестиционните инструменти – съхраняват спестяванията си в **банкови депозити**, въпреки отрицателната реална доходност, инвестират в **чужда валута**, което за разлика от 90-те години не предпазва от инфлацията, от пазещите стойност активи, **имотите** остават единствените широко популярни.
4. Въпреки че спестяващите българи осъзнават негативния ефект на **инфлацията** върху своите спестявания, те не познават достатъчно методите за защита от обезценяване на парите. **Недвижимото имущество** е единственият популярен такъв актив - с **54%** отговори от респондентите.
5. Над половината спестяващи (55%) смятат за нужно да натрупат **средства за пенсиониране**, но го правят **само 13%**. Българите игнорират или не разбират дългосрочните проблеми на пенсионната система.

Няколко съвета вследствие на заключенията:

△ Задължителен фокус върху **финансовата култура** и грамотност за хора от всички възрасти.

△ Осъзнаване нуждата от **личен контрол** на своето финансово бъдеще – не разчитаме някой (държавата) да се погрижи за нас, защото няма да го направи.

△ Придобиване на **умения за проследяване и контрол** на личния/домакинския бюджет. Основна стъпка към спестяването.

△ **Излизане от рамките** на традиционните финансови разбирания у нас, част от които са остарели и невалидни за настоящата среда.

